

a. Grand

MARIAN POPESCU

IMATURITATEA CA STARE DE SPIRIT

Invită în camera sa. "Concluzia" se lasă, însă, în zadar așteptată: farmecul lui Wedekind nu face impresie asupra emancipatei femei, drept care abandonează și, a doua zi, se prezintă, în ținută de mare ocazie, cu un buchet de flori, la ușa femeii pentru a-și prezenta scuzale. Wedekind își va boteza ironic personajul din piesă: căci Lulu este un demon al sexualității. S-ar zice că este vorba de o eroare de apreciere: un om inteligent, un bărbat, l-a considerat pe celălalt, cealaltă, dintr-un punct de vedere care s-a dovedit a fi eronat. Consecința, însă, este surprinzătoare pentru Wedekind, care mai întâlnise frumuseți răpitoare. Aceasta, însă, era, de departe, cea mai inteligentă. A vrut, când și-a numit personajul, să se "răzbune" sau este pur și simplu un efect de "ecou" necontrolat leșt din imersiune?

IVONA. Conspirația care începe să se țese la curtea Burgundiei, în piesa lui Gombrowicz (*Ivona, principesa Burgundiei*), odată cu apariția Ivonei, este stupefiantă. Autorul își descrie astfel personajul: "Ivona este apăsătoare, anemică, timidă, înspălmântată și plictisitoare. Din prima clipă prințul n-o poate suferi, îl enervează foarte tare; dar, în același timp, nu poate suporta să se vadă constrins să o deteste pe nefericita Ivona. Și atunci izbucnește în el o revoltă contra legilor naturii care comandă tinerilor să nu se îndrăgostească decât de tinere seducătoare. «N-o să mă supun acestor legi și o s-o iubesc». El desfiindează legea a naturii și se logodește cu Ivona."

Apariția Ivonei la curte în noua calitate stârnete o conspirație a monștrilor: fiecare visează în secret s-o ucidă. Pentru că ea nu face decât să apară, mută, lăfăie, străină de toți și de toate. Ea, Bizantinismul curții nu poate suporta asemenea "afront". Iar ea nu face realmente nimic. E un drept al ei de a exista așa cum este, dar acest drept devine foarte supărător. Acest Conținut, secret tocmai pentru că nu-și revelă Forma, vine într-un antagonism structural cu o Curte unde Forma ascunde demult Conținutul. Când toți au acceptat Forma (care i-a deformat), lipsa Formei la celălalt devine primejdioasă. Oricine nu-și asumă Forma este automat suspect. Domeniul libertății se termină la granița Formei - sugerează această situație dramatică. Care este și una a Bizanțului de după Bizanț. Drumul de la exilul colectiv la împărăția exilului interior trece prin tragedia Ivonei. Un drum al sacrificiului. O șansă a umanului, atât de frecvent ratată sau mai degrabă evitată. Din imprudență sau din calcul? Sau din imaturitate ca elementară supraviețuire?

LULU. A durat surprinzător de mult pînă cînd Wedekind a terminat, în 1913, piesa *Lulu*. Cunoșcînd mai multe variante, piesa avea să fie violent interzisă de nazism care a considerat-o drept exemplu de propagare a corupției și decadenței în literatură. Începută în 1892, ea îl preocupă pe scriitor într-un context socio-politic cum nu se poate mai advers subiectului: exigența libertății nu poate ocoti problema sexualității umane, credea Wedekind, conștient că libertatea totală echivala cu distrugerea societății burgheze.

Numele eroinei provine dintr-un episod biografic: Wedekind o va întâlni la Paris, într-un salon literar, pe răpitoarea Lou Salomé, cea care zăpăcise Europa intelectuală prin sensibilitatea și inteligența leșite din comun. Această rusoaică, deci, îl farmecă și pe Wedekind care, după o discuție prelungită peste miezul nopții în acea împrejurare mondenă, o

DAMELE ȘI PEDEAPSA CU MOARTEA. În aparență, Lache și Mache, din *Olacună...*, sînt ca două paralele care se vor întâlni la infinit. Caragiale scrie de la început că liniile lor de direcție sînt diferite chiar dacă sosirea trebuie să fie aceeași. Interesant este că direcțiile sînt date de dragoste și politică. Prima îl împinge, îl mină furtunos pe Mache la masă, unde sînt așteptați de familia lui Lache: aici, sora soției lui Lache, logodnica lui Mache, îl (il ?) așteaptă. A doua îl tachinează strașnic pe Lache, deja familist, în drumul său spre "Ithaca": știind că Penelopa e pe insula conjugală, nu are nici o grijă. Timpul său nu este același cu timpul înfriguratului îndrăgostit Mache. El e conștient că nu trebuie să întîrzie, Penelopa sa e încă stagiară în odiseea acestei după-amieze bucureștene, ea nu știe de cît de dificilă este navigația lui Ulise al său, nu știe că el, fatalmente, a ajuns cu nava în mijlocul sirenelor, și sînt multe berărilile, cafenelele și birturile! În fiecare din acestea cite un mini-parlament român își desfășoară lucrările privind o decizie judecătorească. Lache nu este de acord! El constată cu regret că "n-avem pedeapsa cu moartea". Acesta este punctul său. Dar *contrapunctul* lui Mache este acesta: "Lasă, monșer; al mai repede, că e tîrziu; să nu ne aștepte damele!".

Teribilă trebuie să fie sfișierea lăuntrică a lui Mache: formal, este un "modern", știe că la masă, unde îl așteaptă Penelopa sa, trebuie să fie, ca omul civilizată, la timp, cu flori și bomboane. Extraordinar de bine trebuie să se simtă Lache cînd își susține, la bere, teoria. E un "barbar". Damele așteaptă, dar: "la lasă-mă, monșer! dumneata nu vezi ce absurdități susțin dumnealor... Cum?... Care va să zică să intri dumneata în casă la mine cu pumnalul, cu toporul, cu conspirații, cu comploturi și asasinaturl, și eu să stau cu miinile în șolduri și, în loc să te iau de urechi ca pe un măgar, și să-ți zic: 'destul! pîn-aici! nu-ți permit mai mult în țara mea!' - eu, nu! eu să viu pentru ca să-ți zic: 'bravo! bine faci! să mai poțtești și altădată...' Să mă lertii!"

Încrăzător în steaua lui, Mache își va atînge ținta: logodnica sa îl va primi și îi va cînta la pian o "bucată" nouă: "Stella confidante". Un echilibru nervos precar, o debilitate accentuată i-ar fi putut face pe Mache, exasperat, să împlinească dezideratul justițiar "barbar" al prietenului său, Lache? Dacă ar fi intrat el în casa amicului cu... toporul?